

emcdda.europa.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ — ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟ ΘΕΜΑ:
ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ: ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας
Ετήσια έκθεση 2009 για την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρώπη
Απαγόρευση δημοσίευσης έως τις: 10:00 ΩΚΕ — 05.11.2009

Εισαγωγή

Στο παρόν «Επιλεγμένο θέμα» εξετάζονται για πρώτη φορά οι καταδικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται εις βάρος όσων διαπράττουν αδικήματα τα οποία εμπίπτουν στη νομοθεσία περί ναρκωτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ⁽¹⁾. Μέσω της ανάλυσης των στατιστικών στοιχείων των τελευταίων ετών, η παρούσα έκθεση επιχειρεί να δώσει απάντηση στο ερώτημα: Ποια είναι η πιθανότερη ποινή που αντιμετωπίζει ένας παραβάτης που συλλαμβάνεται από την αστυνομία για το αδίκημα της προσωπικής χρήσης, κατοχής, προμήθειας ή διακίνησης ναρκωτικών.

Καταδικαστικές αποφάσεις εις βάρος χρηστών και διακινητών

- Σε 17 περίπου χώρες γίνεται διάκριση μεταξύ των καταδικαστικών αποφάσεων για προσωπική χρήση και των καταδικαστικών αποφάσεων για προμήθεια ναρκωτικών.
- Δεκατρείς από τις 26 χώρες αναφέρουν χωριστά τις ποινές για τα αδικήματα της προσωπικής χρήσης και τις ποινές για τα αδικήματα της προμήθειας (π.χ. φυλάκιση, πρόστιμο, υποχρεωτική κοινωνική εργασία).

Μη ολοκλήρωση νομικών διαδικασιών

- Συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με τους αριθμούς επίσημης ή άτυπης απαλλαγής των παραβατών από την αστυνομία ή τις δικαστικές αρχές παρείχαν 12 χώρες, 5 χώρες παρείχαν ενδεικτικά αριθμητικά στοιχεία και 8 χώρες δεν παρείχαν καμία εκτίμηση του αριθμού των περιπτώσεων επιβολής αμελητέων ποινών.
- Σε μια ενδεικτική σύγκριση των στατιστικών στοιχείων από 6 χώρες, δεν αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τις ποινές για ποσοστό 25 % έως 90 % των αδικημάτων για ναρκωτικά που καταγράφηκαν τον προηγούμενο χρόνο.

Είδη επιβαλλόμενων ποινών

- Για αδικήματα προσωπικής χρήσης, η **Τσεχική Δημοκρατία, η Δανία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Λετονία** και οι **Κάτω Χώρες** επιβάλλουν στην πλειονότητα των περιπτώσεων πρόστιμο, ενώ στην **Πολωνία** και στην **Κροατία** είθισται η επιβολή ποινής φυλάκισης με αναστολή. Η **Ιταλία, η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** αναφέρουν ως επί το πλείστον προειδοποιήσεις ή ποινές με αναστολή.

⁽¹⁾ Η ακρίβεια των συγκρίσεων είναι περιορισμένη λόγω των διαφορών μεταξύ των ορισμών και της ορολογίας που χρησιμοποιείται, των συστημάτων συλλογής στοιχείων, των στατιστικών μονάδων και των μεθόδων υπολογισμού τους. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. «Επιλεγμένο θέμα» και το παράρτημά του στο Διαδίκτυο.

- Πολλοί από τους χρήστες που συλλαμβάνονται από την αστυνομία δεν παραπέμπονται στο δικαστήριο, ενώ λίγοι από τους καταδικασθέντες για χρήση ή κατοχή φυλακίζονται άμεσα, γεγονός που εξηγεί εν μέρει τη συχνή υποτροπή των παραβατών για αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά —έως 60 % σύμφωνα με τα περιορισμένα διαθέσιμα δεδομένα.
- Όσον αφορά τα αδικήματα που σχετίζονται με την προμήθεια, η συχνότερα επιβαλλόμενη ποινή είναι η φυλάκιση. Στην **Τσεχική Δημοκρατία**, στη **Γερμανία**, στην **Πορτογαλία** και στη **Σλοβακία**, οι περισσότερες ποινές φυλάκισης αναστέλλονται. Δύο κράτη μέλη (**Κάτω Χώρες**, **Ηνωμένο Βασίλειο**) επέβαλαν ποινή υποχρεωτικής κοινωνικής εργασίας σε ποσοστό άνω του 10 % των καταδικασθέντων για αδικήματα που σχετίζονται με την προμήθεια.
- Στις περιπτώσεις που στα εθνικά δεδομένα δεν γίνεται διαχωρισμός των αδικημάτων, από τη σύγκριση των ποσοστών των καταδικαστικών αποφάσεων για όλα τα αδικήματα κατέστη προφανές ότι στην **Ιρλανδία**, στο **Λουξεμβούργο**, στην **Ουγγαρία** και στη **Σουηδία** επιβάλλονται συχνά πρόστιμα, σε αντίθεση με τη **Βουλγαρία** και τη **Ρουμανία** όπου υπερισχύει η επιβολή ποινής φυλάκισης με αναστολή.
- Μεταξύ τριών χωρών με παρόμοια νομικά συστήματα, πολιτισμικό υπόβαθρο και καταναλωτικά πρότυπα, η **Φινλανδία** ανέφερε το μικρότερο ποσοστό επιβολής ποινών φυλάκισης για πταίσματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, η **Σουηδία** προσέφυγε περισσότερο σε ποινές άμεσης φυλάκισης για πιο σοβαρά αδικήματα ενώ στη **Νορβηγία** ήταν πιο διαδεδομένη η επιβολή υποχρεωτικής κοινωνικής εργασίας.
- Μόνο η **Ιρλανδία**, η **Ουγγαρία**, οι **Κάτω Χώρες**, η **Πολωνία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο** ανέφεραν εκτεταμένη επιβολή της υποχρεωτικής κοινωνικής εργασίας. Στις περισσότερες αναφορές ποινών των άλλων χωρών, το συγκεκριμένο είδος ποινής αναφέρεται εξαιρετικά σπάνια.

Διάρκεια επιβαλλόμενων ποινών

- Δεκατρείς χώρες ανέφεραν τη διάρκεια των επιβληθεισών ποινών φυλάκισης, αν και με τρόπο που δεν ήταν πάντα άμεσα συγκρίσιμος. Ορισμένες μικρότερες χώρες ανέφεραν όλες τις επιμέρους καταδικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν σε διάστημα ενός έτους, ενώ οι μεγαλύτερες ανέφεραν τον μέσο όρο.
- Η μέση διάρκεια της φυλάκισης για χρήση ή κατοχή ποικίλλει στις χώρες από έναν έως 29 μήνες.
- Για αδικήματα που σχετίζονται με την προμήθεια, η μέση διάρκεια ποικίλλει από έναν μήνα, για τη μικροδιακίνηση, έως 38 μήνες για σοβαρά αδικήματα διακίνησης.
- Οι μεγάλης διάρκειας ποινές φυλάκισης είναι σχετικά σπάνιες. Τα στατιστικά στοιχεία επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι στην Ευρώπη οι «βαρώνιοι» ναρκωτικών, αν και λίγοι, είναι πιο δύσκολο να καταδικαστούν απ' ό,τι οι μικρότεροι και πιο εμφανείς διακινητές.

Είδη ναρκωτικών που επισύρουν ποινές

- Το είδος του ναρκωτικού του οποίου η χρήση επέσυρε καταδικαστική απόφαση αναφέρθηκε μόνο από την **Τσεχική Δημοκρατία**, την **Κύπρο**, τις **Κάτω Χώρες**, την **Πορτογαλία**, τη **Σλοβακία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**. Τα περιορισμένα αυτά στατιστικά στοιχεία υποδεικνύουν ότι οι μέσες καταδικαστικές αποφάσεις διαφέρουν ανά είδος ναρκωτικού ακόμη και στις χώρες όπου όλα τα ναρκωτικά τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης από τη νομοθεσία. Αυτό υποδηλώνει ότι οι δικαστικές αρχές διακρίνουν διαφορές στο επίπεδο των επιβλαβών επιπτώσεων ή της σοβαρότητας που συνδέεται με τα διάφορα ναρκωτικά, πέραν των διαφορών που υποδεικνύονται από τη νομοθεσία.

Αποκλίσεις ως προς τη θεραπεία ή τη συμβουλευτική υποστήριξη

- Παρά την ομόφωνη πανευρωπαϊκή πολιτική στήριξη της θεραπείας έναντι της τιμωρίας των τοξικομανών, 14 από τις 26 χώρες δεν ανέφεραν σχετικά στατιστικά στοιχεία.

- Ο υπολογισμός των ποσοστών επιτυχίας, στοιχείο κρίσιμης σημασίας για τον σχεδιασμό πολιτικών, δεν είναι εφικτός εάν δεν υπολογισθεί ο αριθμός των ατόμων που ξεκινούν θεραπεία.

Πιθανό εργαλείο αξιολόγησης

- Το τελευταίο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά καλεί τα κράτη μέλη να «διασφαλίσουν τη συνεχή αξιολόγηση της πολιτικής στον τομέα των ναρκωτικών». Μια αξιολόγηση διαδικασιών η οποία θα χρησιμοποιεί τα στοιχεία για τις καταδικαστικές αποφάσεις και άλλα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις ποινές ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο έχουν τεθεί σε εφαρμογή οι νομικές αλλαγές, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σχετικά απλό αλλά κρίσιμο βήμα σε μια διαδικασία αυτού του είδους. Παράλληλα, θα προσφέρει στις χώρες τη δυνατότητα να κατανοήσουν πώς εξέρχεται από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης η πλειονότητα των παραβατών και κατά πόσον αυτό γίνεται διά των οδών που προβλέπονται από τους νομοθέτες ή με άλλους μηχανισμούς. Η αξιολόγηση θα μπορούσε επίσης να συνεισφέρει στη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος.